

Ulkoasiainvaliokunnan julkinen kuuleminen 5.11.2020 EU:n kehityspolitiikasta, globaaleista koronavirustoimista ja Afrikka-strategiasta

Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

Nyt alkaa ulkoasiainvaliokunnan kokous. Meillä on täällä ensin läsnäolijoiden toteaminen. Valiokuntaneuvos kirjaa valiokunnan jäsenet ylös, ja päätösvaltaisuus todetaan, kun se tulee. Ei taida olla päätösvaltaa vielä.

Meillä on ensimmäisenä asiana täällä komissaari Jutta Urpilaisen julkinen kuuleminen asiasta EU:n kehityspolitiikka, globaalit koronavirustoimet ja Afrikka-strategia. Edetään asiassa siten, että komissaari ensin alustaa ja sitten valiokunnan jäsenet esittävät kysymyksiä.

Tervetuloa, komissaari Urpilainen, valiokunnan kokoukseen. – Olkaa hyvä.

Kansainvälisten kumppanuuksien komissaari Jutta Urpilainen, Euroopan komissio:

Arvoisa valiokunnan puheenjohtaja! Hyvät valiokunnan jäsenet! Tosi mukava nähdä teitä. Tosi kiva olla myöskin eduskunnassa fyysisesti paikalla pitkästä ajasta ja erityisesti tietenkin ulkoasiainvaliokunnan, oman valiokuntani, kokouksessa. Ei tässä niin kovin pitkä aika ole siitä, kun viimeksi vielä sain tähän valiokuntaan kuulua.

Minulla on mukana täällä delegaatio. Ensinnäkin meidän komission edustuston päällikkö Antti Peltomäki on täällä kuuntelemassa keskustelua, minun kabinettipäällikköni Taneli Lahti ja sitten myöskin minun kabinetini jäsen Arto Virtanen. Tiedätte sitten vain, ketkä ovat paikalla, ja jos joskus tulee tarvetta ottaa yhteyttä myöskin kabinettiin, niin Taneli ja Arto ovat teille hyviä kontakteja sitä varten.

Niin kuin puheenjohtaja Niikko tuossa totesi, ajatus oli, että minä pystyisin ehkä kolmesta eri teemasta vähän avaamaan omasta näkökulmastani ja myöskin tietenkin Euroopan komission näkökulmasta ajatuksia ja linjauksia. Sen jälkeen sitten mielelläni otan kysymyksiä vastaan ja käydään keskustelua. Myöskin evästykseni ovat tervetulleita.

Minä ajattelin, että ensiksi voisin sanoa muutaman sanan EU:n kehityspolitiikasta. Minun tittelini on ”kansainvälisten kumppanuuksien komissaari”, ja se tarkoittaa sitä, että minun salkkuni ikään kuin ydin on kehityspolitiikka. Minun vastuullani on 126 maata maailmassa eli kaksi kolmasosaa maailman valtioista. Ehkä tästä tittelistä tai nimikkeestä on jonkin verran käyty keskustelua. Itse asiassa me olemme nyt myöskin päättäneet muuttaa meidän komissiomme pääosaston kansainvälisten kumppanuuksien pääosastoksi, ja ehkä tällä nimikkeellä, joka on uusi, halutaan viestittää sitä, että tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa, tässä ajassa, tarvitaan kumppanuuksia yhteisten globaalien haasteiden ratkaisemiseen. Ne kumppanuudet käsittävät totta kai yhteistyön meidän jäsenvaltioidemme kanssa ja sitten myöskin meidän partnereidemme eli

kumppanimaidemme kanssa mutta entistä enemmän myöskin kolmannen sektorin eli kansalaisjärjestöjen kanssa sekä myöskin yksityisen sektorin kanssa. Muistan että ulkoasiainvaliokunnassa on tästä teemasta aika paljon käyty keskustelua jo aikaisemmin, mikä on esimerkiksi yksityisen sektorin rooli kehityspolitiikassa, ja minä luulen, että se on ainakin tässä ajassa meillä komissiossa hyvin selkeä ja yksimielinen linja, että myöskin yksityistä sektoria tarvitaan näiden globaalien, isojen haasteiden ratkaisemiseen.

No, sitten jos miettii EU:n kehityspolitiikkaa, niin meillä tavallaan ovat semmoiset tietyt kansainväliset toimintalinjat tai politiikka-asiakirjat, joihin meidän kehityspolitiikkamme on ikään kuin juurrutettu ja joihin se on sidottu. Keskeisin niistä on tietenkin Agenda 2030 eli kestävä kehityksen tavoitteet. Toinen iso ja tärkeä asiakirja on Pariisin ilmastopöytäkirja, ja kolmas on Addis Abeban kehitysrahoituksen toimintaohjelma. Nämä tavallaan muodostavat ikään kuin sellaisen politiikkakehyksen, jonka puitteissa EU tekee omaa kehityspolitiikkaansa.

Me hyväksyimme vuonna 2017 konsensusasiakirjan, jossa on linjattu sitten vielä suuntaviivat Euroopan unionin mutta myöskin jäsenmaiden kehityspolitiikalle, niin että se on sitten tietenkin keskeisin asiakirja, ja se minun mielestäni on edelleenkin hyvin ajankohtainen ja relevantti huomioon ottaen toki sen, että maailma vuoden 2017 jälkeen on valitettavasti monilta osin myöskin muuttunut, ei aina pelkästään positiivisempaan suuntaan vaan tämän viimeisen kuluneen vuoden aikana myös aika paljon negatiivisempaan suuntaan.

Minä itse jotenkin ajattelen niin, että minulle komissaarina – ja nimenomaan kehityspolitiikasta vastaavana komissaarina – on tärkeää eriarvoisuuden vähentäminen. Se on se iso narratiivi, se on se iso tarina, jonka eteen teen töitä, että me pystymme maailmassa vähentämään eriarvoisuutta, vähentämään köyhyyttä, ja sitten meillä on siihen erilaisia työkaluja, joita me tämän tavoitteen toteuttamiseen käytämme.

Yksi iso keskeinen periaate meidän kehityspolitiikassamme on monenkeskisen, sääntöihin perustuvan yhteistyön tukeminen. Mehän olemme ihan todella iso rahoittaja YK:lle, mutta toki myöskin monille muille kansainvälisille järjestöille. Ja me teemme hankkeita myöskin maatasolla paljon näiden kansainvälisten järjestöjen kautta.

Nyt voi sanoa, että kyllähän myös tämä korona-aika on nostanut uudelleen pintaan tällaisen monenkeskisen yhteistyön merkityksen. Me näemme, että koko maailma ikään kuin taistelee samaa virusta vastaan. Sitä kautta itse näen, että tällaisen monenkeskisen yhteistyön renessanssille on myöskin isot mahdollisuudet olemassa. Toki siihen saattaa sitten jonkin verran vaikuttaa myös se, mitä Yhdysvalloissa presidentinvaaleissa ihan näinä tunteina ja myöskin päivinä tulokseksi tulee.

Sitten miettii tavallaan sitä, miten me sitä kehityspolitiikkaa käytännössä teemme: kun meillä on tällaiset asiakirjat, suuntaviivat olemassa, niin miten me sitä käytännössä teemme? Me teemme sitä ohjelmoinnin kautta. Me olemme yhdessä Euroopan unionissa – eli komissio yhdessä jäsenmaiden kanssa – maailman suurin kehitysavun antaja.

Meillä toimitaan seitsemän vuoden aikasykleissä, niin kuin tiedätte, että EU ylipäänsäkin näin toimii ja rahoituskehykset tehdään aina seitsemäksi vuodeksi. Ja nyt kun me olemme tällä hetkellä nykyisen rahoituskauden loppuvaiheessa ja meillä on uudet rahoituskehykset parlamentin ja neuvoston välisissä neuvotteluissa, trilogissa, niin heti kun nuo rahoituskehykset ollaan saatu hyväksytyksi, niin me aloitamme ohjelmoinnin.

Eli me aloitamme sen suunnittelua, mille politiikkasektoreille, mihin maihin, minne maantieteellisiin painopisteisiin me tulemme sitten sitä kehitysrahoitusta osoittamaan, ja myöskin sen, mitä kautta me tulemme sen tekemään: onko meillä globaaleja aloitteita? Sanotaan, että koulutussektori on tyypillisesti semmoinen, jossa me olemme rahoittamassa aika paljon toimintaa nimenomaan meidän kansainvälisten, globaalien kumppaneidemme kautta. Tai teemmekö me esimerkiksi suoraan hallitusten kanssa yhteistyötä niin, että me annamme vaikka budjettitukea, tehdään selkeä kansallinen ohjelma, jossa on asetettu tavoitteet? Niiden tavoitteiden saavuttamista seurataan, ja sitä vastaan me sitten siirrämme rahoitusta niin sanottuna budjettitukena hallituksille.

Eli meillä on erilaisia tapoja sitten konkreettisesti sitä rahaa ohjata ja suunnata, mutta se ohjelmointi on se prosessi, jonka kautta se tehdään, ja sitä ohjelmointia on nyt valmisteltu tosi huolellisesti yhdessä meidän ympäri maailmaa olevien edustustojemme kanssa. Se on nyt ehkä se isoin työsarka allekirjoittaneellakin mieltä, mille politiikan osa-alueille tullaan sitä rahoitusta osoittamaan.

Minä esimerkiksi olen tehnyt jo sellaisen päätöksen, että kun EU on käyttänyt noin 7 prosenttia kehitysrahoituksesta koulutukseen tähän asti, niin olen nyt päättänyt nostaa sen 10 prosenttiin. Eli me haluamme nostaa rahoitusta koulutukseen johtuen ihan siitä, että tämän koronan takia meillä on valitettavasti toista miljardia oppilasta ollut koulutuksen ulkopuolella ja on iso riski olemassa siinä, kuinka moni heistä pystyy koskaan enää palaamaan kouluun. Sen takia opetuksen ja koulutuksen merkitys kasvaa ja sitä rahoitusta halutaan myöskin lisätä.

No, tähän liittyvät sitten meidän uusi naapurustokehityspolitiikkamme ja kansainvälisen yhteistyön rahoitusinstrumenttimme, jonka pääneuvottelijana olen, ja siitä käydään myöskin trilogia tällä hetkellä komission, neuvoston ja parlamentin välillä. Tämä instrumentti on se, jonka kautta me sitten sitä rahoitusta konkreettisesti tulemme jakamaan. Tämä on siinä mielessä iso ja tärkeä hanke – ja toki laitettu liikkeelle jo ennen minun komissaariuraani. Nyt sitten hyppäsin vähän niin kuin liikkuvaan junaan pääneuvottelijana. Eli tässä on tarkoitus ikään kuin kymmenen erillistä rahoitusinstrumenttia laittaa yhteen, eli tavallaan selkeytetään niitä rahoitusjärjestelmiä. Yritetään myöskin lisätä läpinäkyvyyttä ja myöskin EU:n kykyä vastata tällaisiin äkillisiin kriiseihin ja myöskin tarpeisiin, joita maailmalla on.

Tässä rahoitusinstrumentissa – me kutsumme sitä NDICI:ksi – ollaan määritelty tietyt prosentuaaliset tavoitteet, paljonko tullaan rahaa ohjaamaan eri politiikkasektoreille. Esimerkiksi maahanmuuttoon on tällä hetkellä komission pohjaesitys, että se on noin 10 prosenttia. Ja sitten me olemme esimerkiksi laittaneet, että käytettäisiin 20 prosenttia inhimilliseen kehitykseen, johon lasketaan myöskin koulutus ja terveydenhuolto sisälle.

Ilmastonmuutokseen – tai kestäväään kehitykseen, vihreään siirtymään – liittyviin politiikkasektoritoimiin käytettäisiin 25–30 prosenttia. Nämä prosentuaaliset osuudet ovat edelleen siellä neuvotteluissa auki. Mutta tavallaan siinä jo sitten paalutetaan sitä, mille politiikan osa-alueille EU tulee rahaa käyttämään.

Se, mikä nyt sitten ehkä on uutta tämän koronan myötä – jos ajatellaan, että koronasta on jotain positiivista tässä omassa viitekehyksessäni ollut viimeisen puolen vuoden aikana – on se, että kun me heräsimme viime keväänä siihen, että tästä koronasta aidosti tulee globaali pandemia ja tämä tulee todella laittamaan maita polvilleen ja tästä tulee iso haaste erityisesti kehitysmaiden näkökulmasta, joilla se kyky taistella tällaisista virusta vastaan on hyvin toisentyppinen kuin vaikka meillä Euroopassa, niin me rakensimme viime keväänä nopeasti yhdessä Euroopan unionin jäsenmaiden mutta myöskin rahoituslaitosten kanssa tällaisen yhteisen koronapaketin, 36 miljardia euroa, jolla me suuntasimme sitten tukea nimenomaan meidän kumppanimaillemme auttaaksemme heitä tämän kriisin hoitamisessa.

Me suuntasimme rahoitusta pääsääntöisesti kolmelle eri osa-alueelle. Ensin oli humanitäärinen apu, ihan akuutti hätäapu. Sitten toinen osa-alue, johon me annoimme rahoitusta, oli ruoka- ja terveydenhuoltojärjestelmien tukeminen. Ja sitten kolmas osa-alue oli tämän kriisin taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten hoitaminen, koska me tiedämme, että näissä köyhimmissä maissa ei ole minkäänlaisia sosiaalisia turvaverkkoja, niin että sitten, jos ihminen jää karanteenin takia kotiin, hänellä on myöskin iso riski kuolla nälkään. Hänellä ei ole tavallaan mitään sellaista sosiaaliturvaa, joka siinä tilanteessa häntä sitten tukisi. Ja tämä se ongelma monesti onkin, että sitten ihmisten on myöskin vaikea näitä rajoituksia noudattaa, koska sitä turvaverkkoa ei ole olemassa.

Tämä oli ihan mieletön uusi harjoitus, jossa jäsenmaat, eurooppalaiset rahoituslaitokset ja komissio aidosti kykenivät tekemään yhteistyötä uudella tapaa. Me kutsumme sitä Team Europeksi eli eurooppalaiseksi joukkueeksi. Me haluaisimme tätä samaa toimintamallia nyt hyödyntää myös ohjelmoinnissa, eli kun me suunnittelemme seitsemäksi vuodeksi eteenpäin näitä meidän kehitysyhteistyöhankkeitamme ja -ohjelmiamme, niin me teemme niin yhdessä jäsenmaiden kanssa.

Minä olen tosi iloinen siitä, että se vastaanotto myös Suomessa, ainakin ulkoministeriössä, on ollut tässä positiivinen ja nähdään myöskin ne hyödyt, joita on sillä, että me teemme asioita yhdessä myös siellä kumppanimaissa kentällä. Me pystymme sitä kautta toimimaan tehokkaammin, saamaan parempia tuloksia aikaan ja sitten myöskin lisäämään ehkä sellaista eurooppalaista läpinäkyvyyttä ja näkyvyyttä, koska muuten jokainen toimii siellä ilman minkäänlaista koordinaatiota. Tällaisia tapauksiahan on paljon, että meidän jäsenmaillamme on siellä Suomella jokin kehitysyhteistyöhanke, Ruotsilla on jokin, Saksalla on omansa, Hollannilla omansa ja sitten EU:lla omansa – ja niitä ei koordinoita millään lailla. Ja tätä me nyt yritämme tässä ohjelmoinnissa parantaa.

Me olemme keränneet eurooppalaisen joukkueen eli Team European aloitteita siitä, mitkä ovat sellaisia politiikan osa-alueita, joissa me haluamme meidän kumppanimaissamme tehdä yhdessä töitä tai jotka me näemme Euroopan kannalta keskeisiksi, ja sitten me myöskin yritämme olla nyt ensimmäistä kertaa tässä mittakaavassa yhdessä tätä ohjelmointia liikkeelle laittamassa. Ja minä toivon, että myöskin tämä valiokunta voisi olla tätä ajatusta tukemassa, kun ehkä myöskin ulkoministeri Haavisto mutta ennen kaikkea kauppa- ja kehitysministeri Skinnari varmaan tästä teille jossain vaiheessa sitten informoi.

No, sitten kolmas aihe – ihan lyhyesti – on Afrikka, joka tietenkin sekä meidän koronatoimiamme näkökulmasta että meidän kehityspolitiikkamme näkökulmasta on keskeinen kumppani. Minä sanoin, että 36 miljardia pystyttiin ikään kuin kasaamaan keväällä tämmöisenä koronapaketina meidän kumppanimaillemme. Siitä noin 8 miljardia meni Afrikkaan. Uusi komissio julkisti uuden Afrikka-strategiaansa, taisi olla, maaliskuun 9. päivänä, ja oliko niin, että 11. päivänä maaliskuuta WHO sitten totesi, että korona on globaali pandemia. Eli tämä Afrikka-strategian julkistus oli juuri siinä koronan kynnyksellä.

Afrikka-strategiasta ihan lyhyesti. Siinä on tavallaan määritelty viisi kumppanuutta, joissa me haluamme sitä yhteistyötä Afrikan kanssa ikään kuin syventää. Ensimmäinen on vihreä siirtymä, koska komission koko toiminnan yksi keskeinen prioriteetti tällä kaudella on Green Deal eli vihreän kehityksen ohjelma. Sitä samaa ohjelmaa tietenkin halutaan sitten edistää myöskin meidän kumppanimaissamme. Toinen on digitalisaatio, joka myöskin on komission yksi keskeinen prioriteetti. Kolmas on kestävä kasvu ja työpaikat, neljäs on rauha ja hallinto, ja viides on muuttoliike ja liikkuvuus. Eli tavallaan siinä strategiassa määritellään nämä viisi kumppanuutta, joissa me haluamme yhteistyötä Afrikan maiden kanssa olla syventämässä.

Strategian julkistusta edelsi itse asiassa kaksi keskeistä keskustelua Afrikan maiden kanssa. 6. joulukuuta, Suomen itsenäisyyspäivänä, eli meidän kuudentena työpäivänämme matkustin Ursula von der Leyenin eli komission puheenjohtajan kanssa ensimmäisen kerran Afrikkaan. Olimme Afrikan unionissa tapaamassa Afrikan unionin komissiota. Kävimme keskustelua näistä meidän painopisteistämme ja kuuntelimme myöskin heidän näkemyksiään niistä.

Sitten helmikuussa koko komissio – 27 komissaaria, joista siis 22 oli paikalla – matkusti Addis Abebaan komissioiden yhteiskokoukseen, jossa olivat Afrikan unionin komissaarit ja Euroopan unionin komissaarit. Me jakauduimme työryhmiin ja kävimme tätä tematiikkaa läpi yhdessä näissä työryhmissä. Ja se tavallaan loi meille minun mielestäni sellaista vahvaa yhteistä näkemystä ja tahtotilaa myöskin näiden politiikkateemojen osalta.

Meillä oli hieno ajatus käynnistää tästä strategian julkistuksesta laaja konsultaatioprosessi, jossa meillä oli ajatuksena kuulla afrikkalaisia, eurooppalaisia, eri sidosryhmiä, politiikan päätöksentekijöitä, kansalaisjärjestöjä, yksityisen sektorin edustajia, akateemista maailmaa ja niin edelleen, mutta sitten tuli tämä korona. Ja nyt

me olemme tehneet aika paljon työtä sen eteen, että me olemme nyt sitten pystyneet onlineina järjestämään netissä virtuaalisesti tällaisia kuulemistilaisuuksia. Ja se, mistä minä olen tosi iloinen ja onnellinen, on se, että minun kollegani komissiossa ovat ottaneet tämän todella omakseen, ja me olemme järjestäneet minun kollegoideni kanssa näitä keskusteluja politiikan eri osa-alueista. Sanotaan vaikka, että kollegani Kadri Simson, Virosta lähtöisin oleva, energiasta vastaava komissaari, oli minun kanssani keskustelemassa meidän afrikkalaisten partnereidemme ja eurooppalaisten kumppaneidemme kanssa energiapolitiikasta, mitä me voisimme tehdä energiasektorilla nykyistä enemmän, kun tiedetään, että Afrikassakin energian tarve kasvaa ja he panostavat paljon uusiutuviin ja niin edelleen. Ja nyt sitten viimeksi käytiin keskustelua vaikka hyvästä hallinnosta, oikeusvaltioperiaatteesta komissaari Reyndersin kanssa ja maahanmuuttopolitiikasta komissaari Johanssonin kanssa.

Myöskin se on minun mielestäni uutta, että sitoutuminen tähän Afrikka-kumppanuuteen ei ole vain allekirjoittaneen missio vaan se on koko komission yhteinen tahtotila, että Afrikka on meidän prioriteettimme. Afrikka on meille maantieteellisesti tärkeä – se on meidän naapurimaanosamme – mutta se on myöskin geopolitiittisesti tärkeä. Meidän pitää ymmärtää, että Afrikassa toimivat tällä hetkellä kaikki suurvallat ja siellä toimivat myöskin vähän pienemmät vallat. Ja myös sen takia me haluamme olla tukemassa Afrikan kehitystä ja sitä kautta sitten myöskin rakentamassa tilannetta, joka on tasavertainen ja josta molemmat osapuolet voivat pidemmällä aikavälillä olla hyötymässä.

No, Afrikan unionin ja Euroopan unionin huippukokous piti järjestää lokakuun lopussa Brysselissä, eli päämiesten piti kokoontua sinne. Valitettavasti koronan takia se jouduttiin siirtämään ensi vuoteen. Ihan tarkkaa uutta päivämäärää ei ole vielä olemassa, mutta joulukuussa on nyt sitten semmoinen pienempimuotoinen päämiesten keskustelu, johon tulee myöskin Afrikasta päämiehiä, ja se toimii nyt sitten askeleena kohti sitä ensi vuonna järjestettävä virallista huippukokousta.

Minä itse olen tosi iloinen siitä, että Suomi on valmistelemassa omaa Afrikka-strategiaansa. Minä pidän sitä erittäin hienona ja tärkeänä asiana. On myös mukavaa huomata se, että myöskin muissa jäsenmaissa oman kansallisen strategian laatimiseen on paljon kysyntää. Liekö sitten niin, että he haluavat seurata Suomen mallia tai komission mallia, mutta joka tapauksessa kiinnostusta Afrikka-strategian laadintaan on, ja se on minusta erittäin hyvä asia.

Ihan lopuksi kaksi asiaa. Ensimmäinen on se, että nythän kaikki tietenkin fokuoivat hyvin paljon tähän koronaan ja tavallaan siihen, miten me tuemme meidän kumppaneitamme, miten me itse selviydymme Eurooppana tästä, miten me sitten saamme ikään kuin sen elpymisen ja uuden kasvun aikaiseksi, ja sama huolihan on tietenkin myöskin näissä kehitysmaissa. Mutta minä ajattelin, että minä nostan tässä esille muutaman semmoisen minun mielestäni ison kehityspolitiikan tulevaisuuskysymyksen, joista minä toivon, että valiokuntakin voisi niitä jossain vaiheessa käsitellä.

Ensimmäinen koskee kestävän kehityksen tavoitteiden tulevaisuutta. Eli me olemme sitoutuneet – lähes kaikki maailman maat – siihen, että vuoteen 2030 mennessä Agenda 2030:n, kestävän kehityksen tavoitteiden, pitäisi toteutua. Tämä sitoo myös Suomea. Minun iso huoleni on se, että kun me tästä kriisistä jossain vaiheessa olemme ulkona, niin me huomaamme, että valitettavasti monella politiikan osa-alueella – minä käytin esimerkkinä koulutusta, mutta sama näkyy vaikka absoluuttisen köyhyyden lisääntymisessä – me olemme menneet kehityksessä taaksepäin eli ne tavoitteet ovat entistä kauempana. Ja se tulee tarkoittamaan, ystävät, sitä, että me tarvitsemme myös entistä enemmän rahoitusta, jotta me voimme nämä kestävän kehityksen tavoitteet saavuttaa.

Tämä kehitysrahoituksen tulevaisuus on tällä hetkellä yksi valtavan iso diskurssi, joka on käynnissä globaalisti. Se oli yksi IMF:n ja maailmanpankin syyskokousten pääteemoista. Tähän liittyy kysymys velkahelpotuksista eli se, miten me voimme tukea kehitysmaita, heidän taloudellista kantokykyään tilanteessa, jossa heillä menee niin valtava osa heidän tuloistansa ihan velkojen maksuun ja velanhoitoon.

Sitten toinen iso kysymys liittyy nuoriin. Minä olen ottanut komissaarina omaksi henkilökohtaiseksi prioriteetiksi nuoret, ja se lähtee siitä omakohtaisesta kokemuksesta, että jos me katsomme pelkästään Afrikan väestöä, joka on 1,2 miljardia ihmistä, heistä 60 prosenttia on alle 25-vuotiaita nuoria. Meillä on maita – vaikka Burkina Faso – joissa yli puolet väestöstä on alle 16-vuotiaita nuoria. Ja silloin jotenkin se ajatus siitä, että myöskin nuoret ovat yhteiskunnassa osallisina, näkyvinä, kuultuina ja sitä kautta heillä on joku paikka yhteiskunnassa, on minun mielestäni aivan täysin välttämätön, jos me ajattelemme, että me haluamme rakentaa vakaata ja rauhanomaista tulevaisuutta.

Ja sen takia, kun tiedän että Suomi on ollut aktiivinen vaikka 2250:ssä – Nuoret, rauha ja turvallisuus – ja tässä kehityspolitiikassa me olemme halunneet panostaa tyttöihin ja naisiin ja ylipäänsä lapsiin, minä toivoisin, että Suomi voisi olla myös omalta osaltaan tukemassa tätä isoa missiota siitä, että suurin osa tästä väestöstä kuitenkin – jos ajatellaan, että Afrikassa 60 prosenttia on alle 25-vuotiaita – tehtäisiin myöskin näkyviksi, myöskin heille annettaisiin mahdollisuus olla osana yhteiskuntaa. Valitettavasti, jos puhutaan Afrikasta, jos se kuilu päätöksentekijöiden ja kansalaisten välillä kasvaa liian suureksi – tähän on riski kaikkialla maailmassa, mitkä ne seuraukset siitä sitten tulevat olemaan – erityisesti tällaisissa yhteiskunnissa, joissa se väestö on näin nuorta, minä pidän sitä todella, todella ongelmana ja suurena riskinä ja haasteena. Sen takia henkilökohtaisesti olen siihen paljon panostamassa ja myös tässä meidän ohjelmoinnissamme tulee olemaan se nuorten rooli mukana. Mutta minä toivon, että myöskin Suomi voisi olla muiden jäsenmaiden kanssa tätä omalta osaltaan tukemassa.

Anteeksi, että minä puhuin aika pitkään, mutta minun mielestäni oli tärkeitä päästä vähän avaamaan teille laajemmin näitä asioita. Mielelläni vastaan kysymyksiin ja otan myöskin evästyksiä vastaan. – Kiitos.

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

Kiitoksia, komissaari Urpilainen. Tätä vartenhan teidät tänne kutsuttiin, että te voitte puhua pitkään, ja me voimme tehdä pitkiä kysymyksiä.

Tässä vaiheessa todetaan päätösvalta. [Puhemies koputtaa]

Siirrytään sitten kysymysvuoroihin. Kirjaan tässä, pitääkää kädet hetken ylhäällä. Tehdään sillä tavalla, että niputetaan jonkin verran kysymyksiä yhteen ja sitten vastataan väleissä.

Ensimmäisenä puheenvuoron aloittaa varapuheenjohtaja Tuomioja. – Ole hyvä.

Ulkoasiainvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Erkki Tuomioja:

Kiitos. – Ihan lyhyesti vain: mikä on yhteys ilmastorahoituksen ja Afrikka-strategian välillä?

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

Seuraavaksi edustaja Ovaska. – Saanko vielä kerran kädet ylös?

Ulkoasiainvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Jouni Ovaska:

Kiitos puheenjohtaja. – Ensin keuhut: Koulutusmäärärahan nosto on tietysti hyvä. Olin kysymässä jäsenvaltioiden ja komission tekemästä yhteistyöstä, mutta vastasitte siihen jo itse. Toivottavasti se koordinointi edistyy.

Yksi, mikä meillä on täällä käsittelyssä tällä hetkellä, on maahanmuuttopaketti. Ja tietysti se, mitä sillä saadaan aikaan ja mitä sillä osaltaan estetään, liittyy hyvinkin paljon myös kehitysyhteistyöhön. Kuinka te olette käyneet osastollanne sitä maahanmuuttopakettia läpi?

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

Seuraavaksi edustaja Koskinen.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Johannes Koskinen:

Kiitoksia. – Tänäpä näkyy syntyneen sopu oikeusvaltioperiaatteen soveltamisesta EU-maiden välillä. Nythän kehitysyhteistyön osalta ja Afrikan maiden tukemisen osalta mahdollisuutta on moneltakin kantilta käsitelty, ja nyt kun lähdetään uudella voimalla ja laajemmilla resursseilla liikkeelle, niin varmaan tämän Afrikka-strategian keskeinen osa on myös määritellä niitä ehtoja, joita vastaanottajamaan tulisi täyttää – ei varmaan samantyyppisiä oikeusvaltiokriteereitä kuin EU:ssa keskustellaan, mutta nämä perusedellytykset korruptionvastaisesta työstä, tasa-arvon edistämisestä, esimerkiksi sukupuolten välisestä, ja hallinnon kehittämisen, demokratian kehittämisen pyrkimyksistä, tämäntyyppisistä. Onko ne tarkoitus ottaa nyt selvemmin ja ikään kuin määritelmien mukaan tähän Afrikka-strategiaan? – Kiitos.

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

Täällä on seuraavia puheenvuoropyyntöjä vielä: Hyrkkö, Biaudet, Salonen, Virolainen ja Puisto. Oliko muilla käsiä ylhäällä? – Tehdään sillä tavalla, että Hyrkkö vielä kysyy ja sitten siinä vaiheessa komissaari voisi vastata. – Ole hyvä.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Saara Hyrkkö:

Kiitos puheenjohtaja. – Kiitos komissaarille. Oikeastaan kolme huomiota. Olen tosi iloinen, että nuorten osallisuus ja näköalat nousevat vahvasti esiin, koska niitä olen myös itse paljon miettinyt. Nimenomaan siellä Afrikan mantereella ne ovat tietenkin tosi olennaisia mutta toki myös globaalisti. Ja myös koulutusrahoituksen osuuden kasvattamista kiitän itse.

Kysymys koskien luontokadon pysäyttämistä, joka on tietysti ilmastonmuutoksen ohella toinen kriittinen ihmiskunnan kohtalonkysymys: Olisin kysynyt, millä tavalla se näkyy nyt sitten EU-tason kehityspolitiikassa. Jotenkin on suuri huoli, että ehkä siinä, missä ollaan iloisia, että ilmastonmuutos on valtavirtaistunut ja tullut ikään kuin rakenteelliseksi osaksi kaikkea ajattelua, tämä luontokadon näkökulma usein jää hieman varjoon vaikka on aivan yhtä kriittinen asia.

Sitten kolmas huomio koskee seksuaalioikeuksia. Etenkin näin koronan aikana tiedetään, että niiden toteutuminen on ihan ehdoton edellytys oikeastaan kaikelle muulle kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiselle, ja me tiedämme myöskin, että korona on heikentänyt tilannetta monessa maassa ihan kaikkialla maailmassa, mutta Afrikassa tilanne monilta osin on erittäin heikko. Toisaalta ei vain korona itsessään vaan sitten myös koronan käyttäminen ikään kuin keppihevosenä on yleistynyt. Eli miten analysoit tätä tilannetta, ja miten tähän voidaan vastata? – Kiitos.

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

Komissaari Urpilainen, olkaa hyvä.

Kansainvälisten kumppanuuksien komissaari Jutta Urpilainen, Euroopan komissio:

Kiitos hyvistä kysymyksistä ja kommenteista.

Jos minä aloitan tuosta seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja myös ehkä näistä seksuaalioikeuksista, niin tämä on itse asiassa hyvin ajankohtainen kysymys sen takia, että toimin myöskin EU:n pääneuvottelijana Post Cotonou -neuvotteluissa. Eli tiedätte varmaan, että meillä on Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden eli 79 maan kanssa olemassa tällainen Cotonou-sopimus, joka on tavallaan puitesopimus kaikelle yhteistyölle. Nyt sitä on viimeiset kaksi vuotta yritetty neuvotella niin, että me pystyisimme uudistamaan sen sopimuksen, ja sen takia siitä puhutaan nimellä Post Cotonou. Mikä sen uuden sopimuksen nimi sitten tulee olemaan, jos se sopimus syntyy, se on vielä auki.

Oikeastaan voi sanoa, että me olemme semmoisessa tilanteessa, että 98 prosenttia tekstistä on jo neuvoteltu, mutta vaikeimpia asioita ovat olleet nämä arvokysymykset, joihin liittyvät myöskin seksuaali- ja lisääntymisterveys ja oikeastaan koko niihin liittyvä tematiikka. Mutta kovasti teemme työtä sen puolesta, että me saisimme kuitenkin aikaan sellaisen sopimuksen, joka sitten vastaisi myöskin näitä kansainvälisiä sopimuksia, joissa tunnustetaan myöskin tyttöjen ja naisten oikeudet ja myöskin seksuaalivähemmistöjen asema, ja sitä kautta sitten ehkä pystyttäisiin myöskin viemään näissä maissa tätä arvoperustaa eteenpäin. Mutta voi sanoa näin, että tällä hetkellä valitettavasti – en puhu nyt vaan näistä Post Cotonou -neuvotteluista, vaan puhun ehkä ylipäänsä tästä kansainvälisestä tilanteesta – nämä teemat ovat aika paljon vastatuulella, ja varmasti myös sitä kautta entisestään Euroopan roolia... Euroopassakaan kaikki jäsenmaat eivät näistä asioista ole ihan samaa mieltä. Kun täällä on entisiä ministereitäkin paikalla, niin tiedätte hyvin. Eli kyllä tässä aika iso rooli on sitten nimenomaan EU:n sisälläkin näillä like-minded-mailla yhdessä komission kanssa, jotta näitä kysymyksiä pystytään viemään eteenpäin.

Mutta se on totta, minkä sanoit, että korona valitettavasti on tehnyt sen, että esimerkiksi naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta on lisääntynyt erittäin voimakkaasti. Meillä on EU:ssa tällainen minun edeltäjäni käynnistämä Spotlight-aloite, jossa 500 miljoonaa euroa käytetään nimenomaan naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseen. Siinä on erilaisia toimia. Se on siis globaali aloite, niin että se ei koske pelkästään Afrikkaa, vaan se on ihan maailmanlaajuinen, ja siinä sitten nimenomaan yritetään näitä kysymyksiä nostaa julkiseen keskusteluun mutta myöskin pyrkiä vaikuttamaan kansalliseen lainsäädäntöön niin, että naisten ja tyttöjen asema maissa vahvistuisi.

Edustaja Koskinen nosti esille ehdollisuuden. Tämä on minusta tosi tärkeä asia, ja se on minulle henkilökohtaisestikin iso asia siinä mielessä, että me olemme kuitenkin iso kehitysavun antaja, niin kuin sanoin. Jos minä katson sitä MFF:n päämiesten heinäkuussa sopimaa rahoituskehysesitystä, niin siinäkin tavallaan tämä pääluokka 6 – joka on ”Naapuruus ja maailma” – eli tavallaan se kv-toimintaan käytettävä rahoitus on vähän yli 98 miljardia euroa, eli puhutaan noin 100:sta miljardista. Ja sitten tämän NDICI:n koko, josta minä sanoin, että siitä neuvottelen itse, olen se pääneuvottelija, ja joka on sitten se päärahoitusväline nimenomaan tähän naapuruus- eli kehityspolitiikkaan, on noin 70 miljardia. Että jos me ajattelemme, että me käytämme kuitenkin valtavasti veronmaksajien rahoja meidän kumppanimaissamme, niin ajattelen niin, että on hyvin tärkeää, että se meidän toimintamme on läpinäkyvää, että ihmiset pystyvät myöskin näkemään, mihin meidän veronmaksajiemme rahoja käytetään, se on tuloksellista, että me aidosti myöskin saavutamme sillä rahoituksella ja tuella tuloksia, ja sitten siihen sisältyy myöskin tietty ehdollisuus. Eli tavallaan se ei tule kuin manulle illallinen, vaan siinä on myöskin ehdot, joita vastaan sitä tukea sitten osoitetaan.

Näin ollen, kun viittasit hyvään hallintoon, demokratiaan ja ihmisoikeuksiin, niin kyllähän ne ovat sellaisia perusarvoja, joita me haluamme olla edistämässä. Aina se ei ole helppoa. Me tiedämme sen meidän EU:n sisäisestäkin keskustelusta, että meillä on

erilaisia näkemyksiä jäsenmaissa siitä, miten esimerkiksi oikeusvaltio määritellään tänä päivänä. Mutta silti pidän tärkeänä sitä, että EU on näissä kysymyksissä myös kumppanimaissa etukenossa näitä asioita edistämässä ja myöskin näitä näkökulmia tuomassa esille. Yksi semmoinen asia, josta me olemme paljon puhuneet minun pääosastoni kanssa ja myöskin meidän kabinettimme sisällä, on se, että meillä näihin meidän kehitysyhteistyöhankkeisiimme sisältyy väliarvio, että tavallaan katsotaan suurin piirtein puolessavälissä hanketta, miten me olemme niitä tavoitteita pystyneet saavuttamaan ja miten sitä edistystä on tapahtunut. Yksi sellainen uudistus, jota me haluaisimme aidosti tehdä, on se, että me vahvistaisimme sen väliraportin ja väliarviointin roolia ja merkitystä niin, että jos me näemme selkeästi, että okei, sitä kehitystä ei ole tapahtunut tai että näissä meidän kumppanimaissamme ei ole kyettykään pitäytymään siinä, mitä yhdessä ollaan asetettu tavoitteeksi, niin sitten sillä voisi olla myöskin seurauksia, niin että se hanke ei vain automaattisesti jatku vaan me voisimme aidosti myös miettiä, minkälaiset ne seuraukset ovat. Siinä mielessä tämä ehdollisuus on tärkeä näkökulma.

Maahanmuuttopaketti on valtavan iso, hyvin vaikea, niin kuin tiedätte, pitkään EU:ta jakanut asia, joka oikeastaan vuonna 2015 nousi pintaan ja on sen jälkeen tavalla tai toisella ollut erilaisissa EU-pöydissä esillä. Nyt me tässä uudessa maahanmuuttopaketissa pyrimme lähestymään maahanmuuttoa hyvin kokonaisvaltaisesti. Minun täytyy kyllä antaa suuri huomionosoitus omalle ruotsalaiselle kollegalleni Ylva Johanssonille, joka teki valtavan työn tämän paketin rakentamisessa. Hänhän kiersi kaikki jäsenmaat ja yritti aidosti kuunnella ja katsoa, mikä on se kapea käytävä, jota pitkin voitaisiin mennä ja sitä kautta rakentaa sitten konsensusta.

Minä olen ollut itse tämän maahanmuuttopaketin valmistelussa mukana nimenomaan ulkoisen ulottuvuuden osalta, en niinkään Schengeniin tai EU:n sisäiseen taakanjakoon tai solidaarisuuteen tai muihin sellaisiin kysymyksiin liittyen vaan ennen kaikkea liittyen nimenomaan ulkoiseen ulottuvuuteen ja siihen, miten me keskustelemme maahanmuutosta meidän kumppanimaidemme kanssa, miten se on läsnä siinä kansainvälisessä yhteistyössä, jota me teemme meidän kumppanimaidemme kanssa. Ja siinä on minun mielestäni muutama keskeinen näkökulma.

Ensimmäinen on tietenkin se, miten me vaikutamme niihin juurisyihin: niihin syihin, miksi ihmiset joutuvat lähtemään kotimaastaan. Ja sehän on minun mielestäni tavallaan koko kehityspolitiikan ydin, että me pyrimme parantamaan olosuhteista näissä maissa, jotta ihmisten ei tarvitse sitten lähteä konfliktin tai nälänhädän tai paremman toivon takia pois.

Toinen näkökulma on sitten tavallaan ne kauttakulkumaat – puhutaan transitomaista – joista meidän täytyy kuitenkin muistaa, että suurin osa maailman pakolaisista on kehitysmaissa. Eli miten me tuemme niitä maita, joissa on valtavat määrät pakolaisia? Me pystymme siihen erilaisella yhteistyöllä. Tässä tulee aika paljon sitten yhteistyötä minun kollegani Lenarčičin kanssa, joka vastaa humanitäärisestä avusta. Puhutaan

neksuksesta eli ikään kuin humanitäärisen avun ja kehityspolitiikan yhteydestä. Tämä on yksi näkökulma.

Ja sitten kolmas on ehkä se kaikista vaikein kysymys eli se, miten me sitten toimimme niiden ihmisten kanssa, jotka ovat saaneet esimerkiksi Euroopan jossain jäsenvaltiossa kielteisen turvapaikkapäätöksen mutta joita ei ole pystytty palauttamaan lähtömaihin. Myöskin tämä on nyt sitten mukana tässä maahanmuuttopakettissa sillä lailla, että me pyrimme nyt aktiivisemmin solmimaan näitä palautussopimuksia kolmansien maiden kanssa niin, että sitten ne ihmiset, jotka eivät ole oikeutettuja olemaan Euroopassa, pystyttäisiin myöskin nopeammin palauttamaan.

Siinä mielessä minä olen ollut siinä paketissa mukana. Tämä on harjoitus, josta voi sanoa, että tarvitaan tosi hyvää yhteistyötä sekä komission että jäsenmaiden välillä. Jotta tässä tullaan onnistumaan, se vaatii meiltä hyvää yhteispeliä. Mutta toisaalta minun täytyy sanoa, että kun minä viittasin tähän Team Europeen ja tähän yhteishenkeen, joka keväällä oli olemassa, niin minä olen nyt luottavaisempi kuin ehkä aikaisemmin siinä, että me myös pystymme tekemään yhteistyötä. Siinä mielessä minun mielestäni edellytykset onnistumiselle ovat olemassa.

Ilmastorahoitus ja Afrikka-strategia näkyvät oikeastaan ainakin sillä lailla, että kyllähän tässä meidän kehityspolitiikkamme ohjelmoinnissa – nyt, kun me suunnittelemme, mihin me suuntaamme sitä rahoitusta – iso osa menee nimenomaan ilmastorelevantteihin toimiin. Eli me pyrimme tukemaan kehitysmaita, meidän kumppanimaitamme, ilmastonmuutoksen vastaisessa toiminnassa eli siinä, miten torjutaan ilmastonmuutosta. Siinä, miten se määritellään, on hyvin erilaisia politiikkatoimia. Siihen voi liittyä energiasektori, siihen voi liittyä ruoantuotanto, siihen voivat liittyä hyvin laajasti vihreään transitiioon ja kehitykseen liittyvät kysymykset. Se on keskeinen prioriteetti siinä ohjelmoinnissa.

Sitten me olemme nyt miettineet ja meillä on myös uusia aloitteita. Me puhumme esimerkiksi green bondeista, niin että me olemme tavallaan miettimässä, että kun yksi meidän rahoitusinstrumenttimme on se, että EU:han on myöskin tekemässä takauksia, että me olemme tavallaan takaamassa erilaisia investointeja, niin sitä kautta sitten tehdään yhteistyötä myös yksityisen sektorin kanssa. Nyt yksi semmoinen osa-alue, jossa me mietimme nimenomaan tällaisia uusia instrumentteja, on ilmastopolitiikka, ja siinä me teemme komission varapuheenjohtajan Timmermansin kanssa yhteistyötä, miten me voisimme olla esimerkiksi tällä ilmastosektorilla hyödyntämässä myös näitä uusia, innovatiivisia rahoitusjärjestelmiä. Että kyllä se ilmastopolitiikka on erittäin keskeisesti osana tätä meidän kehityspolitiikkaamme, myös Afrikan kanssa.

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

No niin, sitten jatketaan kysymyksillä vielä. – Seuraavaksi edustaja Biaudet.

Ulkoasianvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Eeva Biaudet:

Kiitoksia oikein paljon. – Ja kiitos erittäin mielenkiintoisesta selvityksestä. On tietenkin todella äärettömän tärkeätä, että pystyttäisiin toteuttamaan ne hienot tavoitteet, joita voisi itse asiassa olla tässä EU:n kehitysyhteistyössä, joka rakentuu tällaiseen uuteen kumppanuuteen. Minä kuvittelen, että tämä kumppanuusajatus ehkä lähtee siitä, että jotta pystyisi esimerkiksi vaikuttamaan juuri arvojen kohdalla, niin täytyy olla luottamusta ja dialogia, koska ne ovat tosi vaikeita ikään kuin myydä ilman, että sitä luottamusta ja dialogia on.

Jos ajatellaan jotain oikeusvaltiota, naisten ja tyttöjen oikeuksia ja demokratiaa, niin minä mietin, miten olet pohtinut niitä, koska varsinkin tässä Afrikka-strategiassa – ja muutenkin maahanmuuttopolitiikkaan ja -pakettiin liittyen – aika paljonhan EU:n toimet ja niiden kohteet ovat itse asiassa kuitenkin loppujen lopuksi aika itsekkäitä: miten me pystyisimme muuttamaan tätä kumppanuutta niin, että se oikeasti herättäisi luottamusta, että me olemme kiinnostuneita myös heidän kehityksestään ja juurisyistä riittävän pitkällä perspektiivillä? Sitähän tietenkin kaikki kehitysapu on yhteistyö ovat. Mutta että rahaa ei menisi vain rajavalvontaan, jonka ajatuksena on, että Eurooppaan ei tulisi ihmisiä ja niin edelleen. Oletteko pohtinut tätä?

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

Seuraavaksi edustaja Salonen.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Kristiina Salonen:

Kiitos puheenjohtaja. – Ja kiitos komissaari Urpilaiselle. Edustaja Biaudet tuossa hyvin pitkälle tarttui samoihin asioihin kuin mitä itsekkin jäin pohtimaan komissaarin puheenvuoron jälkeen. Juuri tämä aito kumppanuusosapuoli kyllä kuvastaa sitä, että ikään kuin ei haluta tuoda ylhäältä asioita toisille vaan yhdessä tekemällä ja lähinnä varmasti niin päin, että esimerkiksi Afrikankin osalta heiltä itseltään nousevissa asioissa sitten pyritään heidän kehitystään tukemaan.

Mutta kyllä se asettaa myöskin haasteita. Se asettaa haasteita varmaan juuri esimerkiksi demokratianäkökulmasta. Olisin siitä kanssa vähän tarkemmin oikeastaan kysellyt, tuntuuko siltä, että ”demokratia” sanana voi jopa olla sana, jota kavahdetaan. Täällä Afrikka-strategiassakin puhutaan rauhasta ja hallinnosta, joilla varmaan haetaan sitä, mutta tuntuuko kuitenkin, että tämä meille itsestään selvä, hyvä, positiivinen sana maailman mittakaavassa ja erityisesti tietenkin Afrikassa herättääkin jonkinlaista muuta ajatusta?

Toisena kysymyksenä: Tämä arvopohja kiinnostaa minuakin. Millaisella arvopohjalla tulevaa maailmaa rakennetaan? Siinä ehkä nostan esille nämä nuoret, mistä puhuit. Tiedetään, että Kiina rakentaa ja toimii paljon erityisesti Afrikassa. Millaiselle arvopohjalle nämä afrikkalaiset nuoret ehkä tuntuvat haluavavan maataan ja Afrikkaa rakentaa? Olisiko siellä meille jotain ymmärrettävää ja opittavaa? – Kiitos.

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

Seuraavaksi edustaja Virolainen.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Anne-Mari Virolainen:

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja. – Kiitos komissaarille hyvästä alustuksesta. Tarttuisin EU:n kehityspolitiikkaan. Jos me katsomme Suomea, niin suomalaisethan antavat meidän kehityspolitiikallamme hyvät arvosanat: 88 prosenttia kansalaisista pitää toimia oikeina. Minä mietin niin, että me käymme mielestäni liian usein sitä keskustelua, että mitä sillä saadaan aikaiseksi. Suuri yleisö hyväksyy sen, ja me tiedämme tulospöytäkirjan perusteella, mitkä ovat ne painopisteet, missä me olemme erityisen hyviä ja missä meillä on vähän parannettava. Ja sitten on hankkeita, jotka voidaan lopettaa, koska niiden vaikuttavuus ei ole riittävä. Te jo vastasittekin niin, että seitsemänvuotiseen ohjelmaan olisi syytä tehdä väliarvio. Kun puhutaan isoista rahoista ja koordinoitaan jäsenvaltioiden toimia siinä samassa, niin se on varmaan se kriittinen tekijä, ja siitä te vastasittekin jo.

Sitten minä haluan kysyä näistä kumppanuuksista. Me puhumme liian usein myös Afrikasta yhtenä kokonaisuutena. Siellä on valtavasti eri valtioita, jotka ovat erilaisissa kehitystilanteissa esimerkiksi demokratian suhteen, oikeusvaltion suhteen ja niin edelleen. Tekin painotitte puheenvuorossanne sitä, että yksityisellä sektorilla tulee olemaan erittäin suuri rooli. Yksityinen sektori ottaa valtavaa taloudellista riskiä ja poliittista riskiä, kun lähtee hankkeisiin, sanotaan, näissä hauraimmissa valtioissa. Silloin me tulemme rahoitukseen, innovatiivisiin ja joustaviin tapoihin rahoittaa. Niistä haluaisin kuulla enemmän teidän näkemyksiänne. Minä jaan edustaja Koskisen ajatuksen oikeusvaltioperiaatteen niin sanotusta kopioimisesta tähän Afrikan kumppanuuteen. Meidän tarvitsisi odottaa, että korruptio vähenee, hyvä hallinto jonain päivänä toteutuisi, oikeusjärjestelmäämkin pitäisi voida luottaa. Siitä jonkinmoista ajatusta kuulisin vielä. – Kiitos.

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

Viimeinen kysymysvuoro on edustaja Puistolla.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Sakari Puisto:

Kiitos, puheenjohtaja. – Kiitos, komissaari. Kysyisin myös arvoista. Esimerkiksi Afrikka-strategia: Kuten sanoitte, on erilaisia suurvaltoja ja muitakin alueellisia vahvoja toimijoita, joilla on hyvin erilainen arvopohja, ja se sitten näkyy erilaisissa sopimuskäytännöissä, lainan ehdoissa ja päämäärissä. Näettekö te, että tässä tulee järjestelmätason kilpailu, tai missä määrin te näette Brysselissä näin?

Toisaalta minä olen miettinyt aika paljon viime aikoina erilaisia gender-agendoja esimerkiksi siten, että on ihan oikeita, suuria ongelmia niin kuin esimerkiksi väkivalta. Nämä on helppo ymmärtää. Mutta toisaalta tässä on kehittynyt Euroopassa eri maissa, Suomessakin, myös vahva identiteettipolitiikka tässä asiassa: esimerkiksi erilaiset

liikennemerkkit, joita vaihdetaan, mitä moni ei ymmärrä. Näkisittekö, että on perusteltua semmoinen ajattelu, että jos pikkusen ikään kuin loivennettaisiin tätä identiteettipolitiikkaa Euroopan maissa, niin se voisi aiheuttaa sen, että esimerkiksi monet konservatiivisemmat maat voisivat hyväksyä tämän aidomman gender-agendan esimerkiksi naisten kohtaamassa väkivallassa ja muussa, etteivät ne tavallaan saisi vastaiskua? – Kiitos.

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

No niin, komissaari, siinähan tuli aika paljon taas puhetta ja kysymyksiä. – Ole hyvä.

Kansainvälisten kumppanuuksien komissaari Jutta Urpilainen, Euroopan komissio:

Kiitos. – Hyviä kysymyksiä. Minä aloitan loppupäästä.

Tässä oli minusta tosi hyvä kysymys järjestelmätason kilpailusta: onko tässä näköpiirissä sellainen, että tavallaan me olemme erityisesti Afrikassa tilanteessa, jossa erilaiset yhteiskuntajärjestelmät kilpailevat keskenään? Minun mielestäni me olemme menossa entistä enemmän siihen suuntaan, että tietyt suurvallat, iso toimijat eivät esimerkiksi halua tehdä yhteistyötä pelkästään joidenkin isojen infrainvestointien tai rahoituksen tai edes teknologian myötä, vaan kyllähän siinä taustalla on isompi ajatus koko siitä yhteiskuntamallista ja tavallaan siitä järjestelmästä, jolla he toimivat, ja tavallaan he haluavat olla sitä myöskin edistämässä näissä maissa. Siinä mielessä tämä keskustelu on minun mielestäni paljon isompi, laajempi ja monisyisempi kuin pelkästään kysymys yksittäisistä arvoista. Minä näen, että se linkittyy hyvin voimakkaasti nimenomaan tämmöiseen järjestelmään.

Tämä identiteettipolitiikka-asia oli minusta mielenkiintoinen. Tämä ei ehkä nyt liity suoraan kehityspolitiikkaan, mutta rohkenen sanoa entisenä kansanedustajana ja nykyisenä komissaarina, että ehkä tässä ajassa näkyy kaikinensa ei pelkästään meidän kumppanimaissamme tai meidän eurooppalaisten ja meidän kumppanimaidemme välisessä dialogissa, vaan kyllähän se näkyy myöskin meissä, eurooppalaisissa yhteiskunnissa. Se näkyy Yhdysvalloissa tällä hetkellä erittäin voimakkaasti – tietynlainen yhteiskunnallinen polarisoituminen ja se, miten me kykenemme tällaisessa tilanteessa, vaikka me olemme eri mieltä, kuitenkin kunnioittamaan toisiamme ja jollain lailla rakentamaan jonkinlaista yhteyttä. Se ainakin on sellainen iso asia, jonka nyt konkreettisesti olen huomannut, kun minä esimerkiksi Post Cotonou -neuvotteluissa olen toiminut neuvottelijana ja vastapuoli on edustanut joissain kysymyksissä täysin erilaista lähtökohtaa: miten siinä tilanteessa säilyttää kunnioituksen, säilyttää luottamuksen? Mutta samaan aikaan sitten yritän selittää, miksi minä ajattelen näin. Samaan aikaan sitten kuuntelen, miksi vastapuoli ajattelee toisella tapaa. Ja sitten pitäisi löytää kuitenkin tapa, jolla siitä tilanteesta päästään eteenpäin. Ehkä tällaiselle dialogille ja yhteyden hakemiselle tässä ajassa olisi todella iso tarve – uskon näin – myöskin Euroopan sisällä.

Edustaja Virolainen viittasi omassa puheenvuorossaan hyvin muun muassa siihen, että Afrikka ei todellakaan ole mikään monoliitti vaan mosaiikki. Siellä on erilaisia alueita, eri maissa hyvin erilainen tilanne. Sanotaan, että joku Sahelin alue, johon aika paljon itse olen tässä ensimmäisen komissaarivuoteni aikana paneutunut, on aivan erilaisessa tilanteessa kuin vaikka, sanotaan, joku Nigeria tai vaikka eteläinen Afrikka. Minä aina käytän näitä lukuja: Jos katsotaan, niin vuonna 2018 Nigerian valtion tuloista 0,2 prosenttia oli kehitysyhteistyörahoitusta EU:sta – tai siis meidän jäsenmaistamme – ja pelkästään diasporan lähettämä tulovirta oli 6 prosenttia heidän bkt:stään. Siinä voi tavallaan suhteuttaa, miten pieni osuus esimerkiksi heidän kohdallaan sillä kehitysyhteistyörahoituksella on – johtuen tietenkin heidän voimakkaasta talouskasvustaan. Heillä on siellä talous kehittynyt ja monipuolistunut, ja sinne on paljon investoitu ja niin edelleen. Mutta sitten taas jossain toisessa valtiossa kehitysrahoituksen osuus on ihan todella paljon suurempi.

Se on juuri näin, että alueet ovat erilaisia. Toiset ovat vakaampia, siellä on talous kehittynyt suotuisasti, ja toisessa sitten se talouskaan ei tavallaan pääse kehittymään, koska ne yhteiskunnat ovat niin hauraita. Valitettavasti tässä suhteessa sellaisistakin maista, jotka ovat olleet viime vuosina kohtuullisen suotuisan kehityksen maita, tulee sitten näitä huolestuttavia uutisia erilaisista mellakoista ja väkivallanteoista ja niin edelleen. Eli se on juuri näin, että Afrikkaa ei voi katsoa yhtenä kokonaisuutena vaan tietenkin myöskin afrikkalaisiin valtioihin pitää suhtautua tavallaan räätälöidyllä lähestymistavalla ja katsoa nimenomaan heidän tarpeitaan.

Mutta mitä nämä innovatiiviset rahoitusmekanismit voivat olla? Kyllähän nämä innovatiiviset rahoitusmekanismit tähtäävät ennen kaikkea siihen, että me pystyisimme saamaan sinne yksityisiä investointeja. Ja minä olen käyttänyt aika paljon aikaa myös siihen, että minä olen käynyt erisuuruisten yritysten johtajien kanssa keskustelua – myös suomalaisten mutta muistakin Euroopan jäsenmaista tulevien yritysjohtajien kanssa – siitä, mikä on se henkinen tai konkreettinen kynnys, mikä pitää ylittää, jotta he lähtisivät investoimaan Afrikkaan: mikä se on? Aika usein vastaus ei ole rahoitus. Koetaan, että on olemassa erilaisia rahoitustyökaluja. Meillä on Suomessa Finnfund, ja sitten meillä on olemassa lähes jokaisessa isossa kehitysyhteistyötä tekevässä jäsenmaassa esimerkiksi oma rahoituslaitoksensa tai pankkinsa.

Se rahoitus ei välttämättä ole se haaste, vaan se on enemmän poliittinen riski – nimenomaan se, että mitä jos me teemme sinne ison investoinnin ja siellä vaikka poliittiset päätöksentekijät vaihtuvat: Muuttuuko samalla koko regulaatio? Muuttuuko tavallaan se yhteiskunnan toimintaympäristö? Se on kuitenkin yrityksen kannalta keskeistä, mikä se toimintaympäristön vakaus on, onko se kuinka ennustettava. Se ehkä on se isompi asia. Ja se on myös vaikeampi asia, koska rahoitusinstrumentteja ja -välineitä voi aina kehitellä, mutta niin kuin tiedämme Suomestakin, sen ennustettavuuden ja poliittisen vakauden luominen on aina paljon haastavampaa. Mutta silti minun täytyy sanoa, että minä olen hirveän iloinen siitä, että sitä kiinnostusta on kuitenkin enenevässä määrin minun mielestäni sekä suomalaisissa yrityksissä että muissakin jäsenmaissa lähteä Afrikkaan ja investoida sinne.

Oikeastaan sekä Biaudet että edustaja Salonen molemmat vähän viittasivat arvopohjaan ja tavallaan myöskin ehkä tasavertaiseen kumppanuuteen. Ensinnäkin, jos ajattelee niitä afrikkalaisia nuoria, me olemme nyt tehneet erilaisia kyselytutkimuksia ja minulla itselläni on semmoinen tavoite, että jokaiseen minun missiooni eli matkaani kumppanimaanhan minä sisällytän myös nuorten tapaamiset. Minä yritän tavata aina myöskin tavallisia nuoria. Ja jos minä mietin sitä meidän edustustojemme kautta tulevaa palautetta nuorten näkemyksistä – mutta sitten toisaalta ihan tehtyjä tutkimuksiakin – niin kyllähän Afrikassa nuoret kokevat Euroopan kuitenkin ihanteeksi: että se eurooppalainen malli, joka pohjautuu demokratiaan, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, oikeusvaltioperiaatteeseen, hyvään hallintoon, on heille se malli, jota kohti he haluaisivat omaa yhteiskuntaansa olla kehittämässä. Sitten voi olla, että päättäjien keskuudessa se näkemys ei ehkä olekaan, sanotaan, yhtä kirkas, niin että siellä voi olla sitten erilaisia näkemyksiä. Mutta jos puhutaan nimenomaan suuresta joukosta nuoria, niin minä luulen, että heidän osaltaan se arvopohja vastaa kyllä hyvin paljon tätä eurooppalaista yhteiskuntamallia ja arvopohjaa.

Minä mietin tuota itsekkyyssasiaa, että minä kyllä aidosti koen niin, että kun käydään keskustelua vaikka meidän kumppanimaidemme poliittisten päätöksentekijöiden kanssa, niin kyllä me kohtaamme toisemme tasavertaisesti. Ja myös täällä minun tittelilläni halutaan viestittää sitä, että meillä ei ole tällainen avunantaja–avunsaaja-yhteistyösuhde, että tulen täältä nyt ylhäältä päin naputtamaan, mitä teidän pitää sitten siellä alhaalla tehdä, vaan me olemme tasavertaisia, me katsomme toisiamme silmiemme tasolta. Mutta totta kai, kun me olemme kuitenkin käyttämässä eurooppalaisten veronmaksajien rahaa, jos me käytämme sen 70 miljardia, kyllä meillä kuitenkin minun mielestäni on myöskin moraalinen velvollisuus sitten katsoa, mihin se raha käytetään. Ja sitä kautta tullaan ehdollisuuteen ja myöskin politiikkatavoitteisiin.

Siinä mielessä minä ajattelen, että kun me olemme kuitenkin sitä toimintaa ja kehitystä rahoittamassa, sen pitää perustua tiettyihin arvoihin ja periaatteisiin. Mutta siinä lähestymistavassa me pyrimme kyllä entistä enemmän vahvistamaan sitä keskinäistä kunnioitusta ja kumppanuutta – ja vastavuoroisuutta, koska toki sekin on minun mielestäni rehellistä sanoa, että toki me autamme afrikkalaisia valtioita kehityksessä mutta me myös hyödynnämme siitä tavalla tai toisella. Että kyllähän meillä on myöskin, sanotaan, intressejä saada eurooppalaisia yrityksiä investoimaan esimerkiksi Afrikkaan, tukemaan heidän kehitystään, mutta samalla myöskin eurooppalaiset yritykset siitä hyötyvät.

Ja tämä maahanmuuttonäkökulma on yksi asia, joka totta kai myöskin on meidän intresseissämme, että me haluamme, että se maahanmuutto on hallittua. Me haluamme vahvistaa laillisia maahantuloväyliä, mutta me haluamme myöskin torjua laitonta maahanmuuttoa. Tavallaan sekin on minun mielestäni reilua sanoa ääneen.

Kaikkienensa ehkä lopetan siihen, että ainakin minun oma kokemukseni tästä ensimmäisestä komissaarivuodesta on kyllä se, että vastaanotto myöskin Afrikassa tälle kumppanuusajattelulle ja myös tälle strategialle on ollut positiivista. Totta kai heillä on

huolia, sanotaan, vaikka juuri tästä ilmastonmuutoksesta, jonka edustaja Tuomioja nosti esille. Heillä on huolia vaikka siitä, miten he pystyvät aidosti saavuttamaan jonkun hiilineutraalisuustavoitteen: Estääkö se sitten myöskin heidän yhteiskuntaansa kehittymästä? Jos me vain ikään kuin laitamme liian kovan ympäristöllisen regulaation tai tavoitteiston, miten se mahdollistaa heidän yhteiskuntansa kehittymisen? Heillä on tämäntyyppisiä huolia, mutta se on minun mielestäni ihan ymmärrettävää. Ja silloin meidän pitää minun mielestäni myöskin tavallaan lähteä siitä, että me samaan aikaan, kun me tuemme sitä yhteiskunnan kehitystä, pyrimme myöskin huolehtimaan, että se kehitys on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä. Että tavallaan se heidän huolensa tulee sitten huomioiduksi niin, että samaan aikaan, kun sitä ilmastonmuutosta torjutaan, huolehditaan sitten myöskin siitä taloudellisesta ja sosiaalisesta aspektista.

Kiitos tästä mahdollisuudesta olla täällä kokouksessa. Minä joudun valitettavasti soittamaan Ghanan ulkoministerille ihan just, niin että minä joudun lopettamaan. Minulla on yksi Post Cotonouhun liittyvä puhelu. Mutta toivottavasti suurin piirtein sain kaikki puheenvuorot ja kysymykset otettua huomioon.

Tervetuloa käymään sitten Brysselissä, kun lockdown on joskus ohi ja sinne taas saa matkustaa. Tulkaa ihan paikan päälle sitten jatkamaan keskusteluja. Hyvää syksyä kaikille – ja terveyttä.

[Valiokunnasta: Samoin!]

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko:

Kiitos komissaarille siitä, että te voitte viettää tämän sovitun ajan meidän kanssamme. Tulemme varmasti jossain vaiheessa käymään, kun pääsemme taas matkustelemaan. Ehkä me palaamme sitten tähän tematiikkaan vuoden parin päästä, kun pääsemme näkemään vähän, mihin suuntaan tilanne kehittyy. Kuullaan sitten uudemman kerran.

Kiitän vielä kerran valiokunnan puolesta siitä, että olitte täällä keskuudessamme.

Tämän tilaisuuden lopuksi merkitään selvitys saaduksi ja tämä julkinen kuuleminen päättyneeksi.